

N:o 51.

Åf Herr Arvid Gumælius: Om upphörande med vidare försäljning af 1870 års 5 procents-obligationer samt uppläggande i stället af ett nytt inhemskt lån, löpande med 4 eller 4 $\frac{1}{3}$ procents ränta.

Depositionsräntan i våra bankinrättningar har nedgått till 4 procent eller derunder och tyckes ej visa benägenhet att snart åter uppgå, förr tvärtom. Äfven utlåningsräntan är i fallande; inom kort torde, också i Sverige, knappt nog ens 5 procent beviljas långifvare, som erhåller god in-teckningssäkerhet af ordentlig låntagare. Under tiden fortfar svenska staten att upplåna penningar mot obligationer, löpande med 5 procents ränta, som halfårsvis betalas. Detta räddar räntan inom landet från att än ytterligare falla; det hejdar en plötsligt vaknad och lifskraftig, någonstädes kanske nog häftigt framrusande, men på det hela taget hugnelig spekulationsanda; det fördyrar anläggandet af jernvägar och fabriker samt trycker mer, än nödigt och skäligt är, på skuldbelastade jordbruks- och andra näringar; det vidmakthåller penningöfverflödet i våra bankinrättningar. Riksbanken i främsta rummet, allt under det att andra länder, som äfven ega penningöfverflöd, men finna sig i att taga lägre ränta, än som för en svensk långifvare »går an», finna i vårt land en afledare för sina rikedomsbekymmer.

När herrar Fullmäktige i Riksgälds-kontoret år 1870, efter lång öfverläggning, mycken tvekan och votering, bestämde obligationsräntan till 5 procent, förutsatte de såsom gifvet och sjelfklart, att, om räntan i allmänhet ginge ned, måste 5 procents-obligationer, i den mån sådant låte sig göra, utbytas mot obligationer med lägre ränta. Tiden synes vara inne för en dylik förändring, som icke heller kan företagas i lämpligare tidpunkt än en sådan, då penningöfverflöd råder, då obligationer äro begärliga för allmänheten, och då Riksgälds-kontoret har visshet om att ej råka i förlägenhet, äfven om försöket med en ny obligationsform möjligen skulle till en början hejda och minska obligationsköpen hos Kontoret.

Vid dessa förhållanden — och på grund af det som anföres i 1871 års statsrevisorerers berättelse om Riksgälds-kontoret och i en vid berättelsen fogad särskild mening — tillåter jag mig vördsamt föreslå, att Riksdagen täcktes besluta:

att den ännu osålda delen af 1870 års 5 procents-obligationer icke må utsläppas i rörelsen, men att deremot ett nytt inhemskt lån mot obligationer, löpande med 4 eller högst 4 $\frac{1}{2}$ procents halfårsränta, må uppläggas till belopp, som svarar emot den vid sådant besluts fattande återstående delen af 1870 års lån.

Skulle denna framställning vinna bifall och Riksdagen i sammanhang dermed vilja ingå i detaljbestämmelser beträffande ordnandet af denna upplåning, beder jag få fästa uppmärksamheten på ett par punkter i nu gällande lånebestämmelser, som icke torde böra bibehållas vid uppläggande af nytt lån.

Obligationerna hafva nu icke annat än svensk text. Afsedda hufvudsakligen för spridning i Sverige, är det naturligt, att deras språk bör vara svenska; men lika litet som utländska papper kunna eller böra hindras att, om och då omständigheterna dertill föranleda, söka svensk marknad eller uppsökas af svenska köpare, lika litet kunna vi förhindra, hvad för öfrigt är en fördel, att våra statspapper blifva begärliga för utlänningen och att han genom täflan i uppköp bidrager att höja deras kurs. Också se vi utländska börser notera Sveriges 5 procents-obligationer af år 1870, oaktadt dessa äro författade på ett språk, som utlänningar i allmänhet icke förstå. Det vill förefalla sannolikt att, om obligationerna innehölle, jemte sin svenska text, en med mindre stil utförd öfversättning deraf på ett af de tre språk, som affärsvärlden känner, sådant skulle bidraga dertill, att priset å de svenska obligationer, som af omständigheterna föras till utlandet, der höjdes, hvilket för svenska kassan och svensk statskredit vore förmånligt.

I ett afseende kan det likväl vara godt, att utlänningen ej alltför noga lär känna de närmare bestämmelserna beträffande dessa obligationer. Han skulle sannolikt finna det besynnerligt, att Riksgälds-kontoret hos detta lån förenat två olika amorteringsmetoder, den tyska utlottningen och det engelska uppköpet. Enligt nu gällande bestämmelser i fråga om lånets planmässiga amortering tillämpas nemligen icke den för mången lockande utlottningen, då prisen stå lägre än pari och obligationsinnehafvaren således kunde ha utsigt till vinning, utan uppköper då Riksgälds-kontoret sitt årsbehof till billigaste pris, hvaremot, då obligationerna stigit öfver pari, Riksgälds-kontoret genom utlottning bestämmer, hvilka af dess obligationer skola exproprieras med skyldighet för deras innehafvare att afstå dem till pari och sålunda mot lägre pris än det då för tiden allmänt gällande, och kanske med verklig förlust, ifall utlottad obligation nyligen ombytt egare. Gerna medgifvande, att de nuvarande bestämmelserna velat tillgodose svenska statens fördel till det yttersta, befarar jag dock, att vinsten af sådana anordningar på längd blifver tvifvelaktig. För närvarande t. ex. är det påtagligt, att detta utlottnings-påbud verkar förlamande på obligationsförsäljning öfver pari och hindrar obligationerna att uppnå den kurs, som naturenligt borde betingas af penningetillgångens ymnighet och låntagarens soliditet. Sannolikt hade det varit bättre, om Herrar Fullmäktige i Riksgälds-kontoret fästat mera afseende vid hvad Herr Finansui-

nistern anförde till Fullmäktiges protokoll för den 16 Juni 1870, då han tillrådde Fullmäktige att välja *antingen* utlottningssystemet och en högre räntesats *eller* uppköpssystemet och en lägre (men icke bådadera i sådan sammanställning, som för långgifvaren måste synas minst lockande). Efter nu förändrade förhållanden borde väl, enligt Herr Finansministerns uttalade mening, valet blifva emellan 4 $\frac{1}{2}$ procents-papper med utlottning eller 4 procents utan sådan.

Jag tillåter mig sålunda föreslå,

att, om nytt statslån nu kommer att uppläggas, obligationerna måtte för-
ses med öfversättning af deras svenska ordalydelse, på tyska, engelska
eller fransyska, samt att det nya lånets amorteringsplan må grundas an-
tingen på utlottning eller ock på uppköp, men icke på båda delarne.

Arvid Gumælius.

N:o 52.

Af Herr C. F. Appeltofft: Angående föreskrift för kronobetjening att utöfva tillsyn öfver byvägars underhåll.

Under en tid, då man gör stora uppoffringar för underhållet af kommunikationer och förbättring af de allmänna vägarne, torde man med skäl kunna begära lagstiftningens mellankomst för befordrandet af de smärre eller så kallade byvägarnes underhåll. Vi se ofta, huruledes de, genom därför intresserade delegare, blifvit behörigen å hemmanen indelade till underhåll samt iståndsatta och till en tid äfven underhållna i godt skick, men då ingen haft skyldighet öfvervaka deras underhåll, det ganska ofta inträffat, att nya delegare helt och hållet underlåtit underhållet af sina vägstycken, utan att af öfrige delegare dertill kunna tvingas, och hvaraf vägens förfall blifvit en gifven följd. För att förebygga detta får jag, på uppmaning af flere af mina komitenter, föreslå,

att